

Kunnskapsdepartementet

Ad høringsdokument av 12. oktober 2007, endring av Opplæringsloven og privatskoleloven

I henhold til Kunnskapsdepartementets høringsdokument av 12.10.07, ber departementet høringsinstansene vurdere om underordnede instanser bør få uttale seg. Utdanningsforbundet Oppland ønsker i den anledning å vedlegge uttalelse fra tillitsvalgt ved Dokka vdg skole, avd Hov. Skolen betjener Sykehuset Innlandets rusbehandlingsavdeling på samme sted. Skolen har vært knyttet til institusjonen i 35 år (tidligere kjent som Statens klinikk for narkomane), og er blant de institusjonsskoler med lengst erfaring innen rusfeltet.

Vi vil i det følgende konsentrere vårt tilsvare om punktene 2, 3, og 4, nevnt i innledningen i høringsnotatet.

2. ”- rett til videregående opplæring for voksne født etter 1. januar 1978”
3. ”- lovbestemmelsene om tilpasset opplæring og spesialundervisning.”
4. ”-særskilt språkopplæring for minoritetsspråklige elever i den videregående opplæringen.”

Punkt 2, kommentar:

Vi merker oss med stor tilfredshet at ”1978-regelen” nå blir foreslått erstattet med en generell 25-årsgrense. Altså at etter fylte 25 år har alle rett til videregående opplæring om man ikke har tatt den tidligere.

Videre er vi spesielt tilfreds med at departementet også tar hensyn til eldre ungdom (20-24 år) som ikke har påbegynt eller fullført videregående utdanning. Denne gruppen har tidligere stått uten rett. At departementet nå foreslår å ta inn en unntaksbestemmelse som gir disse en voksenrett etter søknad, er særdeles viktig og riktig. Vi merker oss at spesielt rusmiddelavhengige nevnes i denne sammenheng.

I forbindelse med punkt 2.5; økonomiske og administrative konsekvenser, sier departementet at det er usikkert hvor mange som vil benytte den utvidete voksenretten. Man antyder i denne forbindelse ca 225 personer som vil benytte voksenretten. Dette synes å være et for lavt anslag. Vi mener at bare rusmisbrukere med behov for videregående opplæring, overstiger dette antallet alene. Tar man i tillegg med for eksempel de innsatte i fengslene, som i praksis pr. i dag har tilnærmet full skolerett, blir antallet enda høyere.

Punkt 3, kommentar:

Vi slutter oss i all hovedsak til departementets forslag om at kapittel 5 i Opplæringsloven skal omfatte både tilpasset opplæring og spesialundervisning. Vi oppfatter dette som en presisering av lovverket som styrker kravet om tilrettelegging av undervisningen både individuelt og overfor grupper. Vi merker oss og slutter oss til at departementet sier:

”Opplæringa skal tilpassast evnane og føresetnadene hjå den enkelte eleven, lærlingen og lære kandidat.

Dette såkalte prinsippet om tilpasset opplæring gjelder for alle som får opplæring innenfor grunnopplæringen (grunnskole og videregående opplæring). Det betyr at innenfor rammen av de ordinære ressursene som er stilt til disposisjon – og som kan variere – har alle i rimelig grad krav på at opplæringen legges til rette slik at de kan få tilfredsstillende utbytte av denne i forhold til sine evner og forutsetninger.”

Under punkt 3.2.1 presiserer departementet videre:

”Forskning viser at god kvalitet på den ordinære opplæringen reduserer behovet for spesialpedagogiske tiltak. I et slikt perspektiv blir styrking av PP-tjenestens mulighet til å drive med såkalt systemrettet arbeid opp mot skolene viktig.”

For å problematisere dette opp mot skoler for rusmisbrukere i langtidsbehandling, ser vi at behovet for spesialundervisning ikke nødvendigvis er så stort. Derimot er behovet for en tilrettelagt undervisning altoverskyggende. Altså at godt kartlagt og individuelt tilpasset undervisningsopplegg gjennomføres. I tillegg til dette betyr tilrettelagt opplæring i vår sammenheng at undervisningen skjer i relativt små og godt skjermede omgivelser. Dette for å bygge opp selvtillit og mestringsopplevelse som var en viktig årsak til at de tidligere falt ut av skolen. At våre elever etter dette lettere tilpasser seg det ordinære utdanningstilbudet, er både et mål og oftest en realitet. Vi vil i denne anledning presisere at det ordinære skoletilbud ellers i samfunnet bare i unntakstilfeller kan tilrettelegge tilstrekkelig for denne gruppen.

Punkt 4, kommentar:

Vi opplever et økende antall fremmedspråklige i rusomsorgen. Mye taler for at denne gruppen i fremtiden vil bli større. I behandlingssammenheng har disse et særlig behov for opplæring:

- A. For å tilegne seg behandlingen verbalt, og
- B. For å bli satt i stand til en fremtidig yrkeskarriere.

Denne gruppen lider under et multihandicap; språklig, kulturelt, helsemessig og kunnskapsmessig. De har liten eller ingen bakgrunn i norsk skole og har således stort behov for tilrettelagte og skjermede tilbud en institusjonsskole kan tilby.

Generelt:

Vi oppfatter denne høringen og den forutgående Stortingsmelding nr 16, ” – og ingen sto igjen”, som et ledd i de ambisjoner nåværende regjering har i å løfte fram de svakeste i vårt samfunn (Soria Moria). Vi som representerer skoler i rusomsorgen ble derfor lettet da man i høringsdokumentet nevner denne gruppen spesielt. Man ønsker å gi utvidete rettigheter til ungdom mellom 20-24 år. Departementet slår fast:

”En ny og utvidet voksenrett kan medvirke til at noen utsetter å skaffe seg eller velger å avbryte videregående opplæring som ungdom. Departementet mener imidlertid at dette momentet er av mindre betydning enn den samfunnsmessige fordelene av at flest mulig skaffer seg videregående opplæring. Det kan dessuten være noen forhold i ungdomstiden, f.eks. rusmiddelavhengighet, som gjør det vanskelig å gjennomføre videregående opplæring. Det er derfor viktig at det blir lagt til rette for at den enkelte får en ny mulighet.”

Dette er løfterikt! Departementet skal også ha ros for at det har forsøkt å ordne en mer ryddig finansiering av institusjonsskolene innen rus, barnevern og psykiatri, selv om bevilgningene har vært for knappe (endring av Opplæringsloven, 2006).

Vi forstår det slik at departementet har ønsket og sett verdien av disse institusjonsskolene og at elevene trenger til særskilte rettigheter. Så langt, så vel. Det som gjenstår er å få disse skolene innen rusfeltets langtidsbehandling inn i sikrere organisatoriske rammer. Slik det nå er, faller disse skolene mellom to stoler.

Bakgrunn:

- A. Helseforetakene har behov for effektivisering av to grunner; for å få ned ventelistene, og for å bli mer kostnadseffektive. Dette medfører kortere liggetid, som igjen medfører at man oppfatter skoletilbudet som et element som forlenger oppholdet. Man mener at skole kan tas etter behandlingen. Helseforetakene hevder at kortere behandlingstid (6-12 måneder) kan forsvares med økt vektlegging av terapeutisk behandling.
- B. Fylkeskommunene, som har ansvar for skoledriften, mener de er underfinansiert via rammeoverføringene til å gjennomføre opplæringen optimalt i henhold til Opplæringsloven. Oppland Fylkeskommune måtte for skoleåret 07/08 ekstrabevilge via disposisjonsfondet for å opprettholde aktiviteten ved institusjonsskolene.

Man blir således stående i den situasjon at Kunnskapsdepartementet styrker lovverket omkring disse institusjonsskolene ved å gi det administrative og økonomiske ansvar til fylkeskommunene. Videre ved å utvide elevenes opplæringsrettigheter. Men på den annen side er det opp til behandlingsinstitusjonene om de ønsker å benytte disse skolene i en tverrfaglig behandling, noe de åpenbart ikke prioriterer. Dette blir stående i kontrast til hva

Helse- og Omsorgsdepartementet ved statssekretær Wegard Harsvik uttaler til Rus og avhengighet i i juni 2007 på spørsmålet:

-Er intensjonene å få skoletilbudet ut av behandlinga, Wegard Harsvik?

-Overhodet ikke. Vi har tvert i mot villet rydde opp i ansvarsforholdene rundt utdanningstilbudet i disse institusjonene for å sikre dem, svarer statssekretæren til Helse- og omsorgsminister Sylvia Brustad.

Harsvik kjøper ikke påstanden om en rasing av skoletilbudet.

-Men jeg ser at det finmaskede nettet vi ønsket å lage for å sikre tilbudene, kanskje ikke er finmasket nok. Dette ser vi nå grundig på sammen med Kunnskapsdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Han avviser også at HOD ønsker mer helsetenkning på bekostning av opplæring og sosialpedagogisk tenkning. Han bekrefter at rusavhengige er blant de som i forbindelse med Kunnskapsløftet og Stortingsmelding 16 skal få den kunnskapen de mangler, selv om de fysisk har vært til stede på skolen tidligere i livet og dermed fått sine formelle rettigheter til skolegang oppfylt. Videre bekrefter han at rusavhengige er blant dem som departementet ser som viktige å utvikle målrettede opplæringstilbud til i grunnleggende ferdigheter, og at denne opplæringen tilbys der målgruppa nås.

Harsvik slutter seg til de i rusfeltet som mener skole er en essensiell del av behandling:

Det finnes ikke tvil om at skoletilbud er noe av det viktigste en kan gi i behandlingssammenheng. Utdanning er et godt og svært viktig grunnlag når en skal leve sitt liv som rusfri. Rusavhengige har ofte gått på mange nederlag tidligere, og mestring gjennom utdanning kan i stor grad forhindre nederlag i framtida.

Det er åpenbart at disse problemene må man raskt ta tak i ellers forvitrer disse skoletilbudene innen kort tid. Vi har lenge vært kjent med at KUD og HOD har vært i dialog omkring blant annet disse problemene i rusinstitusjonsskolene. Det er på høy tid at dette munner ut i noe konkret!

Med vennlig hilsen
for Utdanningsforbundet Oppland

Trond Myhrer
fung. fylkesleder

Bjørn Vegard Johnsen
nestleder

Erik Munthe-Kaas
tillitsvalgt
Dokka vdg skole, avd Hov